

MAGYAR MERKUR

I 789-dik éftendőben.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmevel

Szeredán Sz. Jakab-havának 29 Napján.

Hadi Tudósítások.

Szerem Vármegyéből Jul. 24-dikén. Kevés napok előtt kétség kívül való dolognak látszatott, hogy a' Fő Vezér Laudon Ur az ő seregét leg-közlebb Szerem Vármegyébe és onnan Szerviába fogná vinni. Több Vármegyék Klenákra és Mitrovitzra igazítottak az eleség' hordatásával, a' volt a' híre, hogy eleintén Klenákon fogna a' Fő Vezérnek szállása lenni 's t. a' f. De ez megint mind meg-változott, az eleségnek hordatása félbe maradt, a' mi feregeinknek ezekben sintsen a' Bánátba való menetel és a' fegyver-szünet tovább-is folytattatik. A' Fő Vezér Laudon elébb Bányalukánál és Bihátsnál fogja a' Törököket szorongatni, és talám tsak Septemberben Belgrádnak menni. Tsak ebből-is ki-tetzik, hogy az egész hadi plánum még nagy titokban tartatik. — Be-

M M M

le-

legesnél 7 német Batalljonok érkeztek-meg , a' több 10 Batalljonok azonnal a' Bánátba mentek. 16 dik Zimonynál két ágyuzó hajók , 2 bárkák és egy fajsok kompániája hajózott Pántsovára. — A' többi sák közzül , a' kiket az új Császár Szelim vízfzaha a' Szeráfkir Abdy Bafa is Konftántzinápolyba szabadásra idéztettetnek lenni mondatik ; de látván hogy ebből semmi jót nem ígérhetne magának , azt felelvólna : hogy kész vólna az ő seregeivel mindenhol el-menni a' merre rendeltetnék ; de Konftántzinápolyba nem tudná az útát fel-találni. — A' Belgrádi Basa a' mint látszik , örömeft meg-tartja a' fegyver szünetet , és ez okbul némelly nyughatatlan fejeket , a' kiknek a' vesztég-ülés nem tetszett , példásan meg-büntettetett.

Fehjér-Templomí levelek-is erősitik , hogy a' Belgrádi Basával meg-ujittatott a' fegyver-szünet. A' Basa a' szélső órizeten az egyik vagy a' másik részről meg-határozott 10 napi le-mondás előtt ellenséges dologot követ-el , az életén büntettefsék-meg. — A' Béti Német Regimentnek Tersits Fő Hadnagya írásban jelentette a' Mustafa Agának , a' ki Poretznél , Svíctzának által-ellenébe 10 fajsakkal áll ; minthogy a' fegyver -szünet meg-ujittatott , reményli tehát , hogy az ellenségeskedéstől tartóztatni fogná magát. Erre így felelt ezen Török Tiszt a' következő levélben : „ Köszöntlek Tersits szomszéd ! A' te leveledet kezemhez vettem , és abból a' mit te írsz énnékem , megértettem ; hogy a' Belgrádi Basa azt írja néked , hogy a' fegyver -szünet vagyon közöttünk. Én te veled nem tarthatok fegyver-szünetet , mivel Császárom és Verem vagyon , a' kitől veszem parantsolatimat ; ti titek pedig nem várok , nem is kívánok parantsolatot. — Továbbá azt mondod , hogy távozzam el-innen.

Ez az Isten' akaratjától függ, el-távozzam é, vagy közelebb menjek neked. — Azt írod nekem, hogy a' mire szükségem volna, küldeni fognál. Töletek nem kívánok semmit; mert Istennek hála! az én Császáromnak bőven vagyon mindene a mi kelletik. A meddig tehát a' te Császárod tökéletesen helyre nem állítja a' békeféséget, addig én sem tarthatok veletek békeféséget; és nem keresek egyebet nálatok, hanem hogy vagy én a' ti véreteket, vagy ti az enyimet ontsátok-ki. — Végtére azt írod, hogy hitelt adjak annak, a' mit te jelentesz énnékem. De a' mostani környül - állásokban senkinek sem hihetek, mivel a' mostani idő azt hozza magával, hogy senkinek se hidjünk. „ Jul. 14-dikén 1789. — *Poretzi Mustafa Aga.*

Felsőbb parantsolatok szelidebb gondolatokra fogják ezen Agát hozni. Kevés napokkal elébb 3 Törökök fogattattak-el Svinitzánál, a' kik gyümölsöt akartak lopni; mellyet meg-tudván a' Fő Vezérünk, parantsolatot ada, hogy azonnal visszfa - küldettefsenek, hadd láfssa az ellenség, hogy a' mi részünkről hiven meg-tartatik a' fegyver-fésünet.

Ó Grádiskából Jul. 15-dikén. A' Törököknek ki-takarodások után Berbirből, a' Fő Strázsamester Barthodeiszky egy Divizióval Fő Hertzeg Ferdinánd Regementjéből, és a' Fő-Hadnagy Ternyey egy Divizióval Nádasdy Regementjéből mentek leg-először az erőfésébe; de egy lelket sem találtak benne. Harmintz két nagyobb és 3 kisebb réz ágyuk és 4 vas ágyuk találtattak. Ezen lövő szerek Bétsbe vitettetnek, a hol ujra öntettetnek. Puskapor elég fokasággal vólt, de a' Törökök az ő ki-költözökódések előtt minden puskapor-hordóba vizet öntöttek vala; főképpen álmélkodtak a mieink, midőn a' várban fok szá-

mu méhes kofarakat találtak, mellyeket embereink vetettek volna, ha végső ostromra kelt volna a dolog. Már most a fok 18 és 12 fontos golyóbisok fedezetik-öszve, mellyek az ostromlás közben az erőtségbe lövettettek. — 11-dikén a' mi futó árkaik bé-takarittatni kezdődtek. Mindazok az ostromra készült munkák le-hányattatnak, az erőség pedig kitisztittatik és a széllyel-lövetett kőfalak megint felépittetnek. Berbirnek igen mély és széles kőfallal körített árka vagyon, a' bástyák felettéb erősek, és az azokon álló erős dombnak a bört hajtásai vagynak. Mindenből ki-tetszik, hogy fok emberek életének veszteségébe került volna az erőségnek meg-vétele, ha Laudon a' régi oskolai regulákat követte volna. Holott ezen ostromlásban csak 38 katonáink és 3 falusi munkásaink estenek-el; a' katonaságbul 118-an sebesítették-meg, és a' mezei munkásokbul 15-en. A' sebesedtek között vagynak még 2 nem nevezett Tisztek, tudniillik Bangerle Fel-Hadnagy Fő Hertzeg Ferdinánd Regimentjétől, és Norovszky Al-Hadnagy a sántázók között. A Fő Vezér, a' ki mindenütt forgolódott, mindent maga látott, ditséri a' Generálisokat, és az egész sereget, melly az ostromnál vitézkedett. — A Varasдини Kőrösi Regimenttől való Hiller Fő Hadnagy a Fő Vezérnek különös ajánlására, azonnal Obersterré tétettetett ő Felsőgétől. — 12-dikén a' Fő Vezér, a' svadron Húszároknak őrizete mellett kinyargalt vizsgálás' kedvéért, egész 3 óra járó földnyire menvén Berbirtől Bányaluka felé, sehol sem akadt egy Törökre-is. Estvére a váran fellyül álló hid elbontattatott, és az alsó városnál verettetett. Ugyan az nap fontos beszédet tartta a tábori Superior, mellyre a Te Deum énekeltetett az ágyuknak tsattogásai alatt. Estvére szép tábori musika szóval mulatták magokat a vitézek.

Berbirnék vagy Török Gradiskának meg-vételénél még következő környül-állások adták elő magokat. — Midőn a' mieink a' várba bé-rohantak volna, a' rothadó holt testeknek és dögöknek bűze ütötte-meg őket valamint Dubitzában és Noviban. Azon kívül sok sebes és döglött lovak, kutyák és egyéb állatok találtattak az erőtségben. A' holt testek mindazáltal mind a' földbe valának temetve, már pedig az ujonnan fel-hányatott sírhalmakból ítélvén, nem kitsiny számuak lehettek. Minden lakosok, kiváltképpen az öregek, afszonyok és gyermekek, annyi házi eszközökkel, a' mennyit magokkal vihettek, el-távoztattak az erősegből és Bányalukára vitették, még minekelőtte az ostromlás el-kezdődött volna. Senki sem találtaték tehát az erősegeben, egy vén Oláhon kívül; a ki a puska-por toronynál üle, és a mint mondatik, a Törököktől hagyattatott hátra olly parantsolattal, hogy mikor a' mieink az erősegeben vólnának gyujtáná-fel a puskaport; de ő nem fiettette annyira a dolgot, és annakokáért meg-fogattaték és bátorságos helyre vitetteték. Minden lakó házok annyira hanyattattak széllyel, hogy a' kő-rakás között alig lehet meg-esmérni, hol állottanak légyen: de a' vár-falak, mellyek többnyire négy szegü termés kövekből építettek, még tartható állapotban vagynak. Kevés gabonán kívül egyéb elefég nem találtatott. Az ágyuk még mind meg-valának töltve és következőképpen még nem szegezték vólt-bé azokat, mellyből meg-lehet esmérni, hogy fiető vólt a' szaladás.

A' Hadi Fő Tanátstól költ tudósítás. A' Generális Strázsamesternek Jellatsits Urnak tudósítása szerént Juliusnak ötödikén mintegy ezer lovas és gyalog Törökök Kottarani falura ütöttek, a' hol 10 házokat meggyujtottak. De midőn Lövenfzberg Fő Strázsamester egy

egy

egy Divizioval a' Varasdini Sz. Györgyi Regimenttől és Kengyel Kapitány ugyan ezen Regimentnek egy Kompániájával segítségre jöttek volna, az ellenfelet hirtelen vízfzátért el-hajtván magával egynehány marhákat. A' Jamnitzi völgyben Andrievits Zászlótartó akadtak, ki is 60 emberekkel a' 2dik Báni Regimentből állván ottan olly hathatós tüzeléssel fogta a' Törököt, hogy egynehányan meg-ölettetének és egynehányan sebet kapának, az egész tsoport pedig el bomlék. Tsak hamar megint öszve fzedék magukat, a' Zászlótartót inték, hogy adná-fel magát ö embereivel, egyébként mindnyájan fel-kontzoltatnának. A' Zászlótartó nem gondolván ezen fengetéssel, és nem félvén hatalmuktul, azomban keményen folytató a' tüzellést, hogy végtére a' Törökök vesztésegek után, nagy sebességgel el-távozána és a' Jamnitzi völgyön, Dobritzky, Klanatzon és Bifztnitzai és Blitznitzai tsárdákokon által földjök vízfzát-terének. A' szaladásokban 100 darabot vette el tőlök kevés embereink az el-rablott marhákból, ellenféges falut el-égettek, és az ottan fel-talált marhákat el-hajtották, mellyekkel a' Kottarani lakosok elvett marhák pótoltatának.

Azok a 6000 Törökök, a kik e m. f. hónap 13-dikán a' Tömösi Paszfzuson akartak Erdélybe ütni, Mavrojeni Fejedelemtől küldettettek, ki is ezer emberekkel Kimpinárul ki-indulván Sinajig vala. — A' Hadi Fő Tanátstól költ tudósítás ezen ténét felől, mindenben meg-egyez azzal, melly előbbeni levélben meg-iratott vala. — Az Orosz Regimentjének Fő Strázsamesteré Láyritz Ur, a ki tavall mindenkor jelesen forgatta magát, és mostanban is a' Predáli sántzban különösen jól vífelte magát, erre nézve ő Felségétől Fő Hadnagyságra emeltetett.

Bétsből. A köz-katonák az ő jeles vitézségű tselekedetjékért, mind eddig *pénzzel* jutalmaztattak - meg ugyan, de tsekély gyönyörűségnek múlandó hafznán kívül semmit sem nyertenek ezen jutalommal; melly sem ő benne a nagyobb dolgoknak véghez vitelére való vágyodást, sem pedig katona-társaikban a ditső vetekedést fel-nem gerjesztette. Ő Felsége tehát el-tökéltette magában, hogy jövendőben a le-kötelezett hadi népségnek egyes vitéz tselekedetei *közönséges és maradandó díszes jel* által a' feledékenységből ki-ra-gadtassanak, és azzal együtt, ha a' derék férfiak, a' kik azt szerzetek magoknak, házasok, az ő érdemek még maradványaikra is szálljon és ezekben-is a' ditsőségre való vágyódás az országnak szolgálajára, ez által fel-gerjedjen.

Ezen ditső meg-külömböztetés és annak hafzna, mellyet ő Felségének kegyelme öszve-köt vele, nem tsak a' Hazafiakat, hanem az idegen országiakat is illeti, akár köz emberek akár Al-Tisztek légyenek azok. A' díszes jel *arany és ezüst* ugyan erre a' végre veretett *emlékeztető pénzben* fog állani, mellynek el-osztása az e végre elő adattatott el-kerülhetelenül szükséges okvetések alatt a' táborban álló seregeknek Vezérjeikre vagyon bízva. Az a ki ezen emlékeztető pénzt veszi, minden időben valamint a szolgálatban, úgy azon kívül is nyilván hordozhatja azt, az ő mindennapi zsóldja is meg-szaporittatik. Ő Felségének a-karatja közönségesen mindenek eránt mellyek ezen díszes jelre nézve mértékül vetettetnek, nyilván hurré fog tétettetni.

Az Erdélyi seregeknek hadi történetei. A' Vörös Toronyi szélső őrizetnek kommandánsa, a' Toskána Húzfároknek Fő Strázsamestere Vílhorfszky Gróf e m. f. hónapnak 16dikén a' szabad seregnek Vezérével
Klaia

Klái Fő Strázsamesterrel az ellenség' tartományját az ugy nevezett Priporára ment kémlelni. Ide érkevéen azt hallák a' kémektől, hogy Suitsban vagyon ellenség; mellyre leg-ottan el-tökéllék magokban ellenségre rohanni, és ez okaért egész éjtszaka útnak és tsak nap viradtakor érkezének oda. A' helységnek Complománál egy ellenséges strázsa állá, melly leg-először akadott gyalog népünk. A' strázsa fel-futással a' templomban akara menedék helyet keres magának, de oda is követték és lötték őket emberek. A' faluban lévő 2000on fellyül való ellenségtsoport tsak hamar fel-zendüle azon. A' mieink tsak tran rájok menének, és kevés ellent-állás után nyárra főre szaladni kényszeríték őket. A' lovaság nyomokban követte a' szaladókat, kik közzül annyit mennyit el-érhetett kit le-vágott, kit kit el-fogott. Ötvennél többen 's ezek között 2 Bollugbal maradtak a' tsata piatzon. Huszon egyen jutának megfogyok a' mieinknek kezekbe. Azon fellyül 2 Zászló lettek a' miénkké. A' mi veszteségünk a' rendes seregbenél 3 hóltakba és 3 sebefedtekbe kerül, a' szabad regbéliek közzül 1 hijánozik, 1 el-esett és 1 ló megsebefittetett. A' mi népünk derék prédára juta, melly közzül külömbféle fegyvereken kívül, 40 serszám és terhelt lovak és 4 ökrök találatnak. A' Fő Strázsamester Vilhorfzki Gróf, dítséri a' jelen volt népek el-tökéllött bátorságát, főképpen pedig a' Toskna Húszárbéli Simonyi Kapitánynak, Seltzing és Botratzki Fel-Hadnagyoknak bátor szívüket, Splényi Regementből való Vijenodi Fel-Hadnagyoknak a' szabad seregü Stojan és Laskari Kapitányoknak, Stefan és Juonitza Tiszteknek jeles magok viselését, Tertzi, Ráifzki, Lángloá, és Anspakh Regement visziza-mennek a' Bánátba.